

Toolbox Smart Mobility voor Minder Hinder

Wanneer, waarvoor en waarom een oplossing?

Arthur Rietkerk – provincie Noord-Holland – rietkerka@noord-holland.nl

Chris de Veer – provincie Noord-Holland – veerj@noord-holland.nl

Bijdrage aan het Colloquium Vervoersplanologisch Speurwerk 25 en 26 november 2021, Utrecht

Een aantal jaren geleden pleitte FNV Bouw voor een volledige afsluiting van wegen tijdens wegwerkzaamheden.¹ Aanleiding was dat bij meerdere projecten wegenbouwers waren uitgescholden, bekogeld of zelfs geslagen. Wegwerkzaamheden lijken tot steeds grotere ergernis te leiden. Dat kunnen we niet helemaal voorkomen maar door zaken 'slimmer' te organiseren kunnen weggebruikers beter worden geïnformeerd en geholpen worden met alternatieven. Dat is hoog nodig want de komende jaren staan er heel wat wegwerkzaamheden op het programma en na Covid-19 neemt het aantal weggebruikers weer hard toe.

Samenvatting

Bij het uitvoeren van wegwerkzaamheden en evenementen proberen wegbeheerders, waaronder de provincie Noord-Holland, de hinder voor het verkeer en de omgeving zo veel mogelijk te beperken. Dat gebeurt meestal met traditionele middelen op het gebied van verkeersmanagement (verkeer informeren, geleiden en sturen), mobiliteitsmanagement (weggebruikers verleiden tot andere reistijden, samen reizen en/of gebruik van andere modaliteiten) en communicatie (weggebruikers informeren). De technologische ontwikkelingen en innovaties maken het mogelijk om slimmere toepassingen in te zetten voor minder hinder. Daarom zet de provincie Noord-Holland nu ook Smart Mobility-maatregelen in.

De komende jaren staat er wat wegwerkzaamheden betreft behoorlijk wat op de agenda. Vooral veel kunstwerken worden vervangen. Dat geldt voor de rijkswegen maar ook voor veel provinciale wegen. Zo worden de komende 5 jaar in Noord-Holland meer dan 10 bruggen vervangen waarbij de werkzaamheden grote verkeershinder tot gevolg kunnen hebben. De hinder bij wegwerkzaamheden is vaak een bron van ergernis bij weggebruikers. Zeker als ze er niet over zijn geïnformeerd via kanalen die zij gebruiken. Een algemene advertentie in de krant en een geel bord langs de weg sluiten hier vaak totaal niet meer op aan. Er zijn slimmere manieren om mensen te informeren. En er is ook veel meer gerichte informatie te vinden over de doelgroepen die benaderd moeten worden. Hiermee kan de informatie veel gericht en veel meer op maat gesneden worden. Dat scheelt in de kosten maar bovenal vergroot het de acceptatie bij de weggebruiker.

Projectleiders, omgevingsmanagers en communicatieadviseurs zijn relatief onbekend met wat Smart Mobility-maatregelen kunnen bijdragen aan de uitvoering van wegwerkzaamheden en evenementen. Daarom is de Toolbox Smart Mobility ontwikkeld, waarmee de provincie of haar opdrachtnemers slimme maatregelen kunnen inzetten. Bijvoorbeeld het traceren waar weggebruikers vandaan komen of weggebruikers gericht

¹ <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/artikel/3060341/wegen-afsluiten-voor-veiligheid-wegwerkers>

informereren met zogenaamde pushberichten. Het gevolg is minder hinder en meer tevredenheid bij de reiziger en omgeving.

Met de Toolbox helpt de provincie de projecten door het geven van maatwerkadviezen, waarna de projecten zelf besluiten die maatregelen wel of niet in te zetten. Uiteindelijke doel is dat de Toolbox 'business as usual' wordt en een brug geslagen wordt tussen de continue ontwikkelingen op het gebied van Smart Mobility en de uitvoering van de kerntaken van de provincie.

Tijdens de kampvuursessie van het CVS-congres wil de provincie graag van gedachten wisselen over:

- De meerwaarde van Smart Mobility-maatregelen bij wegwerkzaamheden(aanvullend op de reguliere maatregelen).
- De ervaringen van andere organisaties bij het toepassen van dergelijke maatregelen.
- De mogelijkheden om het gebruik van de Toolbox (landelijk) op te schalen.
- Het privacy aspect.
- Het organiseren zodat de innovatie (steeds nieuwe mogelijkheden) "bijgebeend" c.q. bijgehouden kan worden.
- Aannemers en projectleiders betrekken en overtuigen om Smart Mobility-maatregelen in te zetten.

1. Hoe georganiseerd binnen de provincie Noord-Holland?

In 2019 is als pilot de Toolbox ontwikkeld en zijn ongeveer 10 projecten/evenementen van een maatwerkadvies voorzien over de mogelijkheden van de inzet van Smart Mobility-maatregelen. De diverse ingezette Smart Mobility-maatregelen hadden een positief effect op de uitvoering van de projecten. Door bijvoorbeeld gebruik van Geofence wist men veel beter wie door het gebied reed en konden deze weggebruikers veel gericht geïnformeerd worden. Door middel van persoonlijke berichten via Push-notificaties was het opvolgedrag hoger dan via de traditionele methode, waardoor meer gebruik werd gemaakt van de alternatieve routes, dus minder files.

De provincie heeft hierdoor beter en gericht de doelgroep kunnen informeren doordat vooraf duidelijk was welke weggebruikers regelmatig gebruik maken van het betreffende weggedeelte. Hierdoor kan de provincie verkeersmaatregelen gericht toepassen en de beste alternatieve routes inzetten. Dit is een significante verbetering ten opzichte van de traditionele aanpak.

Projecten hebben bij de uitvoering te maken met vier opgaven:

- Doelgroep en verkeerssituatie in beeld
- Basis op orde
- Doelgroepgerichte (reis)informatie
- Monitoring en evaluatie

Per opgaven staan in de Toolbox diverse mogelijke Smart Mobility-maatregelen, zoals:

- Herkomst-bestemmingsanalyse met Floating Car Data
- Reistijd-/doorstromingsanalyse met Floating Car Data
- Doelgroep analyse aan de hand van social media
- Slimme camera's
- Social mediacampagne rond hinderproject
- (Digitaal) kaartmateriaal op orde
- Realtime status informatie bruggen
- Inzetten in-app tekstnotificaties

Per maatregel staan de te verwachten resultaten beschreven, is aangegeven welke leveranciers de maatregel kan uitvoeren, wat eerdere ervaringen zijn, de gemiddelde doorlooptijd en tegen welke kosten.

2. Voordelen en maatschappelijke winst

De voordelen en maatschappelijke winst van de Toolbox zijn onder andere:

- Betere doorstroming, door verminderen files.
- Grotere tevredenheid, door beter geïnformeerde reizigers, waardoor meer begrip en minder hinderbeleving en meer keuze van modaliteit en moment van reizen.
- Verbetering leefbaarheid/milieu, door minder uitstoot en overlast.

Betere doorstroming

- Door online routeplanners en navigatiesystemen te voorzien van actuele informatie kan verkeer beter gespreid worden om de doorstroming te verbeteren en uitstoot te verminderen.

- Betere doorstroming zorgt voor minder files en CO2/fijnstof.
- Door weggebruikers goed te informeren over werkzaamheden en tijdelijke (omleidings)routes, voorkom je zoekverkeer. Je kunt gebruik van sluiproutes monitoren en snel bijsturen om overlast in de omgeving te voorkomen.
- Door de doorstroming, reistijden en vertragingen te monitoren in het gebied rond de werkzaamheden kan je snel bijsturen en voorkom je verkeershinder of andere neveneffecten.

Verkeersveiliger

- Door de inzet van de Smart Mobility-maatregelen kunnen weggebruikers zelf slimme reiskeuzes maken en gaan ze goed voorbereid op reis. Dat voorkomt onveilige verkeerssituaties.

Grotere tevredenheid

- Weggebruikers ontvangen alleen specifieke informatie over de te verwachten hinder die voor hen relevant is. Dit zorgt voor tevredenheid over de informatievoorziening, draagt bij aan de reputatie van de provincie én verhoogt het opvolgedrag.

Blijvend effect

Weggebruikers worden gestimuleerd tijdens de werkzaamheden te kiezen voor een alternatieve manier van reizen. Omdat het een reisadvies op maat is, is de kans groter dat het alternatief aansluit bij de behoefte en er daadwerkelijk gebruik van gemaakt wordt. Een duurzaam alternatief waardoor de kans op een blijvende gedragsverandering toeneemt.

Rol van de overheid

- Door een gerichte boodschap bij een relevante doelgroep, zorg je als project dat je het budget efficiënter inzet (positieve kosten baten verhouding).
- De overheid heeft een 'informatieplicht'; inwoners goed informeren over zaken die voor hen van belang zijn. Smart Mobility helpt door dat op een slimme en zorgvuldige manier te doen (gericht op de doelgroep, in plaats van 'schieten met hagel').
- De overheid moet zich aansluiten bij de gebruiker. De meeste mensen hebben hun focus 'online', op social media en navigeren via online applicaties. Smart Mobility-maatregelen voorzien hier in. Uiteraard op een veilige en verantwoorde manier.

3. Betrokkenheid en levensvatbaarheid

De Toolbox Smart Mobility is in opdracht van de provincie Noord-Holland ontwikkeld. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een adviesbureau (XTNT) dat veel ervaring op dit vlak heeft en dat projectleiders onafhankelijk advies kan leveren over de beste maatregelen omdat het niet gebonden is aan bepaalde leveranciers van Smart Mobility oplossingen.

De Toolbox is bij onderstaande projecten succesvol toegepast. Weggebruikers werden beter en gericht geïnformeerd en uit de evaluatie bleek dat de omgeving en weggebruikers zich meer betrokken en gehoord voelden dan bij eerdere projecten:

- Vervanging Leeghwaterbrug Alkmaar
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer Beverwijk
- Groot onderhoud N244 (Alkmaar-Purmerend)
- Herinrichting kruispunten N504 (Geestermerambacht/Noord-Scharwoude)
- Evenement Formule 1 Zandvoort
- Bruggen N247 (Broek in Waterland)
- Vrachtverkeer N231b (ongewenste verbinding Veiling-A9)
- N203 (verbinding A8-A9)

Ook zijn de Smart Mobility-maatregelen uit de Toolbox succesvol toegepast bij projecten van andere wegbeheerders, zoals bij 'Schiphol-Amsterdam-Almere (SAA)', de Velsertunnel en de reconstructie van de N200 (Rijkwaterstaat). Daar blijkt dat de eerdergenoemde voordelen worden gerealiseerd en dat de klanttevredenheid toeneemt.

Ook het platform Smart Mobility van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), het project Zuidoost-Bereikbaar en de landelijke Minder Hinder aanpak waarin de provincie Noord-Holland participeert zijn geïnteresseerd om te werken met de Toolbox. En zien zelfs kansen voor opschaling met meerdere facetten (onder meer gedrag) en bredere toepassingen.

Daarom is besloten de Toolbox ook beschikbaar te stellen aan collega wegbeheerders en partners zoals de Johan Cruijff Arena om kennis en ervaringen uit te wisselen.

4. Toekomstperspectief

De ervaringen tot nu toe bewijzen dat Smart Mobility maatregelen bij wegwerkzaamheden de weggebruiker voorzien van betere en gerichtere informatie over de mogelijke hinder en alternatieven die er zijn. Vanuit de provincie Noord-Holland zien we daarom de meerwaarde van de Toolbox en willen we dat het gebruik van Smart Mobility-maatregelen een vanzelfsprekendheid wordt bij het uitvoeren van projecten en evenementen. Het moet spreekwoordelijk "in het DNA" komen te zitten van de projectleiders en aannemers. Daarom is door het management besloten het gebruik van de Toolbox twee jaren te monitoren op gebruik en ervaringen, waarna we dit evalueren. Daarna wordt besloten of verdere stimulans van het gebruik van de Toolbox noodzakelijk is of dat het voldoende vanzelfsprekend is dat men de Toolbox gebruikt.

De Toolbox wordt overigens up to date gehouden, door nieuwe ontwikkelingen en opgedane ervaringen regelmatig toe te voegen aan de Toolbox.

5. Discussie tijdens het kampvuur

We merken dat projectleiders en aannemers "al zoveel moeten", dus zit men niet altijd te wachten op weer een innovatie, zoals de Toolbox. Begrijpelijk, maar ze missen dan toch

echt een kans op het genereren van minder hinder door beter, gericht, innovatiever en persoonlijker te communiceren, monitoren en bij te sturen.
Dus hoe krijgen we die projectleiders en aannemers "mee"?

Tijdens de kampvuursessie van het CVS-congres wil de provincie graag van gedachten wisselen over:

- De meerwaarde van Smart Mobility-maatregelen bij wegwerkzaamheden(aanvullend op de reguliere maatregelen).
- De ervaringen van andere organisaties bij het toepassen van dergelijke maatregelen.
- De mogelijkheden om het gebruik van de Toolbox (landelijk) op te schalen.
- Het privacy aspect.
- Het organiseren zodat de innovatie (steeds nieuwe mogelijkheden) "bijgebeend" c.q. bijgehouden kan worden.
- Aannemers en projectleiders betrekken en overtuigen om Smart Mobility-maatregelen in te zetten.